

כ"ו שמות הוי"ה נזכרו בפרשת התוכחות כדי לעורר כ"ו דורות שזן הקב"ה בחסדו!

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

ה"משנה ברורה" (ס"ק ג) בשם סידור "דרך החיים" שהמנהג להתחיל ביום ב' דראש חודש. והנה תכלית התקיעה בשופר היא להמתיק הדין ולעורר הרחמים משם הוי"ה, ככתוב (תהלים פט טז): "אשרי העם יודעי תרועה הוי"ה באור פניך יהלכון".

ועתה בא וראה כי מאחר שחודש אלול הוא תמיד חסר רק כ"ט ימים, נמצא לפי זה כי מיום א' של חודש אלול עד יום ב' של ראש השנה ישנם ל"א ימים, אולם בארבעה שבתות שבתוכם אין אנו תוקעים בשופר, וכן בערב ראש השנה אין תוקעים כמבואר בשלחן ערוך (או"ח סימן תקפ"א סעיף ג), כדי להפסיק בין התקיעות של חודש אלול לתקיעות של ראש השנה.

והנה כאשר נוריד ה' ימים אלו שאין תוקעים בהם שופר מתוך ל"א הימים, נשארו בדיוק כ"ו ימים שבהם תוקעים בשופר, ולפי האמור יש לומר הטעם שתקנו לתקוע בשופר כ"ו פעמים, כדי לעורר בהם רחמים מכ"ו פעמים שמות הוי"ה שעולים בגימטריא רעו"ת, המסוגלים לבטל כל גזירות רעו"ת מפרשת התוכחה בבחינת: "רבות רעות צדיק ומכולם יצילנו ה'".

[ויש לצרף בזה מה שהביא ב"מגן אברהם" להרה"ק מטריסק ז"ע (פרשת וילך דף צג טור ד) את דברי מהר"ש מאוסטרפאלי הנ"ל, והוסיף כי תרועה היא אותיות רעו"ת ה', לרמז שעל ידי תקיעת שופר אנו ממתיקים רעו"ת, על ידי כ"ו פעמים הוי"ה שעולים בגימטריא רעו"ת, ואות ה' שניתוספה במלת "תרועה" היא רמז על ה' אחרונה שצריך לתקן בתשובה, כנרמזו בתיבת תשובה שהיא אותיות תשוב ה'].

כ"ו דורות שזן הקב"ה בחסדו

כדרכה של תורה שנדרשת בשבעים פנים, נראה לבאר ענין כ"ו פעמים שמות הוי"ה שנזכרו בפרשת התוכחות, על פי מה ששינוי בגמרא (פסחים קיח.):

"אמר רבי יהושע בן לוי, הני עשרים וששה הודו כנגד מי, כנגד עשרים וששה דורות שברא הקב"ה בעולמו, ולא נתן להם תורה וזן אותם בחסדו". פירוש, בספר תהלים (מזמור קלו) לה' כי טוב כי לעולם חסדו, והמשיך להזכיר בכל המזמור כ"ו פסוקים שכולם מסתיימים במילים: "כי לעולם חסדו", ועל כך שואל רבי יהושע בן לוי, כנגד מי אמר כ"ו פסוקים אלו להודות לה': "כי לעולם חסדו", ומתרץ שאמר כן כנגד כ"ו דורות הראשונים שעדיין לא ניתנו להם תורה, ובכל זאת זן אותם הקב"ה בחסדו הגדול.

והנה החשבון של כ"ו דורות הוא, על פי מה ששינוי במשנה (אבות פ"ה מ"ב): "עשרה דורות מאדם ועד נח... עשרה דורות מנח ועד אברהם", הרי עשרים דורות עד אברהם, אחר כך ישנם עוד ששה דורות מאברהם עד משה רבינו ולא עד בכלל: "אברהם, יצחק, יעקב, לוי, קהת, עמרם, הרי לנו עשרים וששה דורות

תשובות הרדב"ז: דברי הנחמה בתוכחות שבפרשת כי תבוא הם כל שמות הוי"ה שנזכרו הרבה פעמים

לב אריה: כ"ו פעמים שם הוי"ה נזכרו בתוכחות שבפרשת כי תבוא כדי להמתיק על ידם את הקללות

סידור אריז"ל: כל האומר "לדוד ה' אורי וישעי" מחודש אלול ערב ובוקר, מובטח לו שיוציא שנותיו בטוב

מהר"ש מאוסטרפאלי זי"ע: "רבות רעות צדיק ומכולם יצילנו ה'", הוי"ה פעמים הוי"ה בגימטריא רעו"ת

דברים נוראים בסידור האריז"ל הנקרא סידור רבי שבתי מרשקוב (סדר כוונת ר"ח אלול), כי במזמור זה ישנם י"ג שמות הוי"ה כנגד י"ג מדות של רחמים המצילים אותנו מכל גזירות רעות, וזה לשון קדשו:

"כל האומר מזמור כ"ז, לדוד ה' אורי וישעי וכו', מראש חודש אלול עד אחר שמחת תורה ערב ובוקר דבר יום ביומו, אזי הוא מובטח שמוציא שנותיו בטוב ויערב לו, ואפילו גזירה רעה כתובה על האדם מן השמים יכול לבטל, ומעביר מעליו כל המקטרגים ושטנים ומארי תריסין, ומבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות, ויוצא בדימוס זכאין בדין, ועל ידי זה יכניע כל המקטרגים.

כי מראש חודש נפתח י"ג מקורות מיי"ג מכילין דרחמי, והם מתגלין ומאירין למטה... ולכן יש בו במזמור זה י"ג שמות הוי"ה... ועל ידי אמירה זו אנו פועלין ומבטלין מעלינו הבית דין של מעלה ומארי תריסין ומקטרגין, שאין להם רשות לקרב כלל לדון אותנו, אלא מלפניך משפטינו יצא ואז יוצאין אנחנו זכאים בדין".

לפי המבואר יש להוסיף בזה תבלין, כי כמו שתיקן עזרא הסופר לקרוא פרשת כי תבוא לפני ראש השנה כדי שתכלה שנה וקללותיה, כן מטעם זה תיקנו לומר מראש חודש אלול עד שמיני עצרת פעמיים ביום: "לדוד ה' אורי וישעי", כי באמירתם פעמיים יש בהם כ"ו פעמים שמות הוי"ה כמספר השמות שיש בפרשת התוכחות, שהם עולים בגימטריא רעו"ת ובכוחם לבטל כל גזירות "רעות" שנזכרו בתוכחות. וזהו שכתב בסידור האריז"ל על הסגולה באמירתו: "ומבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות".

כ"ו ימים תוקעים בשופר מ"ח אלול עד אחרי ר"ה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מנהגינו שהביא הטור (או"ח סימן תקפ"א) בשם פרקי דרבי אליעזר (פרק מו), לתקוע בשופר מראש חודש אלול עד אחרי ראש השנה, והביאו הרמ"א (שם סעיף א): "מראש חודש ואילך מתחילין לתקוע אחר התפלה שחרית". וכתב

והנה מה שכתב הרדב"ז: "שאינ פסוק ופסוק שלא הוזכר בו שם הוי"ה", הוא לאו דוקא, כי ישנם הרבה פסוקים בתוכחות שלא נזכר בהם השם הוי"ה, וצריך לפרש כוונתו כי בכל כמה פסוקים נזכר בהם השם הוי"ה. למעשה נזכר בהם כ"ו פעמים שמות הוי"ה כמו שכתב "בעל הטורים" (כח סח): "כ"ו שמות בתוכחה כנגד כ"ו שמות שבתפלת י"ח חוץ מברכת המינין".

בענין זה מצינו דבר נפלא בספר "יוסף תהלות" על תהלים להגה"ק החיד"א (מזמור ס) בשם ספר "לב אריה" להדרשן המופלא רבי יהודה אריה לייב (פרשת וילך אות א), שמצא בשם גדול אחד כי בקללות שבפרשת כי תבוא נזכרו כ"ו פעמים שם הוי"ה, דהיינו הוי"ה פעמים הוי"ה שעולים בגימטריא רעו"ת, כדי לבטל בכך כל קללות "רעות" שבפרשת התוכחה.

והוסיף ה"לב אריה" לפרש בזה רמז הפסוק (תהלים לד כ): "רבות רעות צדיק ומכולם יצילנו ה'". פירושו: "רבות רעות צדיק", הקללות שבמשנה תורה הם בבחינת רבות "רעות", אולם "ומכולם יצילנו ה'" דייקא, דהיינו כ"ו פעמים השם הוי"ה שנזכרו בתוכחות שעולים בגימטריא רעו"ת, והם המצילים את האדם מכל הקללות.

ויש להעיר בזה ממה שכתב המקובל האלקי מהר"ש אוסטרפאלי זי"ע ב"לקוטי שושנים" וזה לשון קדשו: "דע כי כ"ו פעמים מנין הוי"ה גימטריא רעו"ת, וזה סוד הפסוק רבות רעות צדיק, רעו"ת דייקא, ומכולם יצילנו הוי"ה דייקא כ"ו פעמים כ"ו, והדברים עתיקין ויש בזה רזין עלאין וסתרין". ולפי האמור יש לומר שנתכוון על כ"ו פעמים השם הוי"ה שנזכרו בתוכחות.

"לדוד ה' אורי וישעי"

על פי האמור יפתח לנו פתח לתת טעם לשבח על מנהג ישראל תורה, לומר מראש חודש אלול עד שמיני עצרת פעמיים ביום בתפלת שחרית ותפלת מנחה מזמור (תהלים כז): "לדוד ה' אורי וישעי". והנה מצינו על כך

בפרשתנו פרשת כי תבוא נמצאות התוכחות שיש בהן צ"ח קללות, בנוסף על התוכחות שבפרשת בחוקותי שיש בהן מ"ט קללות. שנינו על כך בגמרא (מגילה לא:), כי עזרא הסופר תיקן לישראל שיקראו את הקללות שבפרשת בחוקותי לפני חג השבועות, והקללות שבפרשת כי תבוא לפני ראש השנה:

"תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר, עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבתורת תורה קודם ראש השנה, מאי טעמא, אמר אביי ואיתימא ריש לקיש, כדי שתכלה השנה וקללותיה". ומקשה בגמרא: "בשלמא שבמשנה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה", היינו כדי שתכלה שנה וקללותיה לפני ראש השנה, "אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא", ומתרץ: "אין עצרת נמי ראש השנה היא דתנן ובעצרת על פירות האילן".

ביאור נפלא על כך מצינו ב"תפארת שלמה" (פרשתינו): "יש לתת טעם בענין התוכחה מה שאנו קוראים בעת הזאת שתכלה שנה וקללותיה, והוא כמו שאומרים (הושע יד ג) ונשלמה פרים שפתינו, שאם חס ושלום נגזר אשר לא טוב, הנה יצאנו ידי חובתינו בקריאת הדברים האלה, וממילא יתהפכו לנו כולם לברכה".

בשנה שעברה כתבנו על כך פרפרת בדרך רמז. שתי הפרשיות שנזכרו בהן התוכחות הן: כ"ו תבוא בחוקותי ראשי תיבות כת"ב, לרמז כי אין צריך שהעונשים יבואו על ישראל בפועל ממש ח"ו, אלא מספיק שהעונש נמצא בתורה "שבכתב", כי על ידי הקריאה בתורה שבכתב יחשב כאילו קיבלנו העונש בפועל.

כ"ו פעמים שם הוי"ה שנזכרו בתוכחות

בשו"ת הרדב"ז (חלק ב סימן תשסט) נשאל, מדוע בקללות של פרשת בחוקותי נזכרו דברי נחמה (ויקרא כו מב): "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור... ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלקיהם, וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני ה'". ואילו בקללות שבפרשת כי תבוא לא נזכרו כלל דברי נחמה.

הרדב"ז כותב על כך בלשון קדשו:

"שאלת ממני למה לא נכתבת נחמה בקללות של 'זהיה כי תבא אל הארץ', כמו בקללות של 'אם בחוקותי'. תשובה: שאלה זו נשאלה בספר הזהר... ומה שנראה לי לתרץ, כי אין צריך נחמה בפרשת כי תבוא, לפי שנחמתם בצדם, שאין פסוק ופסוק שלא הוזכר בו שם הוי"ה המורה על הרחמים, להודיע שהמדה היא ברחמים, על דרך (איוב ה יח) ימחץ וידידו תרפנה, ואין לך נחמה גדולה מזו".

שלא ניתנו בהם תורה, ורק אחר כך בדור הכ"ז ניתנה תורה לישראל על ידי משה רבינו.

לכן כנגד כ"ו דורות הללו שזן אותם הקב"ה בחסדו, אמר דוד המלך כ"ו פסוקים המסתיימים בהודאה לה': **"כי לעולם חסדו"**. וביאור ה"אבודרהם" (שחרית לשבת במזמור הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו): **"והטעם, כי לא היתה בבני אדם תורה שיוזן אותם, כדתנא (אבות פ"ג מ"ז) אם אין תורה אין קמח, ואעפ"כ זן אותם בחסדו"**.

וזהו ששינינו במשנה (אבות פ"ה מ"ב): **"עשרה דורות מאדם ועד נח, להודיע כמה ארך אפים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול. עשרה דורות מנח ועד אברהם, להודיע כמה ארך אפים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין, עד שבא אברהם וקבל שכר כולם"**.

כ"ו דורות כנגד השם הוי"ה

וכתב ה"אבודרהם" עוד (שם): **"במזמור הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו יש ששה ועשרים פסוקים של הודאה לשם יתברך, כנגד מנין השם המיוחד יו"ד ה"א ו"ו ה"א שעולה לששה ועשרים. ואפשר כי מזה הטעם נקרא בדברי רז"ל (פסחים קיח). הלל הגדול, על שם כי גדול ה' ומהולל מאוד"**.

ויש להוסיף כי מטעם זה אכן בחר הקב"ה לזון את העולם בחסדו דוקא כ"ו דורות, בזכות שמו הגדול הוי"ה שהוא מדת הרחמים שעולה בגימטריא כ"ו, ובאמת כן מפורש הדבר בחידושי אגדות להמהרש"א (פסחים שם): **"וזן אותם בחסדו, שלא היו ראויים למזונות, כדאמרינן פרק קמא דבבא בתרא (דף ח.א) אסור לתת פתו לעם הארץ, ואף על פי כן הקב"ה זן אותו בחסד, ומספר שם של ד' הוא כ"ו כנגד כ"ו דורות"**.

בהמשך הדברים אנו למדים מדברי המהרש"א חידוש גדול, על התחלקות כ"ו דורות לפי סדר האותיות של השם הוי"ה, נח שהיה בדור העשירי תיקן האות י', פלג שהיה בדור ה' אחרי נח תיקן האות ה', אברהם שהיה בדור ה' אחריו תיקן ה' שניה, בו' דורות שאחרי אברהם עד משה תיקנו אות ו', ובכך נשלם התיקון של שם הוי"ה, ואחר כך בדור הכ"ז ניתנה תורה לישראל, והנה הדברים בלשון קדשו:

"ומספר שם של ד' הוא כ"ו כנגד כ"ו דורות, כי נח היה בדור י', הוא התחיל להשלים י' שבשם, ובדור פלג שהוא דור ה' אחר נח, נעשה פירוד בין שם י"ה ובין ו"ה של השם".

נראה שכוונת המהרש"א לפרש הפסוק (בראשית יכה): **"שם האחד פלג כי בימינו נפלגה הארץ"**, ובדרך הפשט הכוונה שבימיו נתפלגה הארץ בחטא דור הפלגה, אך המהרש"א מפרש שנקרא "פלג" כי הוא היה ה' דורות אחרי נח, ותיקן אות ה' ראשונה שבשם, נמצא כי הוא השלים התיקון של ב' אותיות י"ה, ואחר כך כשחטאו בדור הפלגה הפרידו בין אותיות י"ה שכבר נתקנו לאותיות ו"ה שעדיין לא נתקנו, ולכן נקרא "פלג" כי בימיו נתפלג השם. נחזור לדברי המהרש"א שממשיך לבאר, איך נתקנו ב' אותיות ו"ה על ידי הדורות הבאים:

"ובא אברהם בדור ה' אחר כך, [פירוש בדור ה' אחרי פלג שהוא עשרה דורות אחרי נח], להשלים ה' אחרונה שבשם, כמו שכתוב (בראשית יז ה) אברהם יקרא שמך, [כלומר שניתוספה לו אות ה' כנגד מה שהשלים אות ה' שבשם], ובבוא בדור ו' אחר כך היה נתינת התורה ונשלמה ו' של כל השם, וזהו שנאמר הודו לה' גו' שמספרו כ"ו, כי טרם שנשלם בזמן מתן תורה לא היה העולם קיים כי אם בחסדו וטובו הגדול".

"הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין"

והנה מה שלא נתן הקב"ה את התורה לישראל רק אחרי שעברו כ"ו דורות, הטעם לכך הוא כי לפני שירדו ישראל בגלות מצרים ונדרכו שם בכור הברזל לא היו מסוגלים לקבל את התורה, כמו שכתוב (דברים ד כ): **"ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה כיום הזה"**. ופירש רש"י: **"כור הוא כלי שמזקקים בו את הזהב"**. כלומר כמו שצריך לנקות את הסיגים הדבוקים בזהב

הראשונים כמספר שם הוי"ה זן הקב"ה את העולם במדת החסד, ואחר כך כשקיבלו את התורה זן אותם במדת הדין משם אלקים.

הזכרת כ"ו דורות כדי לזכות את ישראל

אמנם עדיין מוטלת עלינו חובת הביאור, לשם מה ייסד דוד המלך נעים זמירות ישראל מזמור שלם של הלל הגדול: **"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו"**, להודות ולהלל לה' בכ"ו פסוקים: **"כי לעולם חסדו"**, על אשר זן את כ"ו

טעם חדש לאמירת "אורי וישעי" פעמיים ביום, כי יש בהם כ"ו פעמים הוי"ה הממתיקים את התוכחות מר"ח אלול עד אחרי ר"ה מלבד שבתות וערב ר"ה, תוקעים כ"ו פעמים כמספר הוי"ה להמתיק התוכחות גמרא: כ"ו פסוקים בהלל הגדול, כנגד כ"ו דורות ראשונים שלא היה להם תורה וזן אותם הקב"ה בחסדו כ"ו שמות הוי"ה בתוכחות לימוד זכות על ישראל, שירחם עליהם הקב"ה קל וחומר מכ"ו דורות הראשונים

דורות הראשונים בחסדו הגדול, הלא הדורות הללו כבר עברו מן העולם, וכעת אנו נמצאים אחרי שכבר קיבלו כל ישראל את התורה על הר סיני, הנה כי כן איזה תועלת יש בכך, להודות לה' על שזן את העולם בכ"ו דורות שכבר עברו מן העולם.

ונראה לבאר הענין בזה, כי יש בזה לימוד זכות גדול על ישראל, בשעה שמדת הדין מקטרגת עליהם שאינם מקיימים התורה כראוי, שאז אנו מזכירים להקב"ה שזן את כ"ו דורות הראשונים במדת החסד, אף שלא היתה בידם הזכות של קבלת התורה, אם כן על אחת כמה וכמה ראוי שירחם על ישראל, אחרי שקיבלו את התורה והשלימו בכך את תכלית הבריאה, ומטעם זה נתחכם דוד מלך ישראל להמליץ טוב על ישראל, להודות לה' בכ"ו פסוקים כנגד כ"ו דורות שזן הקב"ה בחסדו הגדול, ופתח ואמר: **"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו"**, אפילו טרם שקיבלו ישראל את התורה, אם כן בודאי ראוי שירחם הקב"ה על ישראל אחרי שקיבלו את התורה אפילו כשאינם בתכלית השלימות.

ויש להרחיב עוד בענין זה, על פי מה שהאר"ך הגאון הגדול בעל "משנה למלך" בספרו "פרשת דרכים" (דרוש ד) להוכיח מיציאת מצרים, שאפילו אם אין בידי האדם זכות להצדיקו בדין מצד מעשיו, מסתכל הקב"ה גם על הטוב שעתידי האדם לעשות, שהרי מבואר במדרש (שמו"ר ג ד) על הפסוק (שמות ג יא):

"ויאמר משה אל האלקים, מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל מארץ מצרים... מה זכות יש בידם שאוכל להוציאם, אמר לו הקב"ה... בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה... הוי יודע שבזכות התורה שהן עתידיים לקבל על ידך בהר הזה הם יוצאים משם".

הרי מבואר מזה שלא היתה זכות בידי ישראל לצאת ממצרים, אלא שהקב"ה זן אותם לטובה על שם העתידי שעתידיים לקבל את התורה על הר סיני. מעתה נראה לומר כי גם מה שזן הקב"ה את כ"ו דורות הראשונים בחסדו, לא היה אלא בזכות העתידי שעתידיים ישראל לקבל תורה על הר סיני.

ויש להביא סימוכים לכך ממה שדרשו בגמרא (ע"ז ה.): **"מאי דכתיב (בראשית א לא)**

ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר, אם מקבלין ישראל את התורה מוטב, ואם לאו אחזיר אתכם לתוהו ובוהו". ופירש רש"י: **"הששי, משמע הששי המיוחד במקום אחר... ויהי ערב ויהי בקר של גמר בראשית תלוי ביום הששי, והוא ששי בסיון שניתנה בו תורה"**.

הרי מבואר שהקב"ה קיים את מעשה בראשית רק בזכות התורה שעתידיים ישראל לקבל, מעתה לא נפלאת היא ולא רחוקה לומר, כי גם מה שזן הקב"ה כ"ו דורות הראשונים בחסדו, לא היה רק בזכות התורה שעתידיים ישראל לקבל אחרי שיעברו כ"ו דורות הללו.

"למען שמך ה' וסלחת לעוני כי רב הוא"

ויש להוסיף בזה תבלין, על פי מה שפירש הגה"ק בעל "ישמח משה" ב"תפלה למשה" הפסוק (תהלים כה יא): **"למען שמך ה' וסלחת לעוני כי רב הוא"**, לפי מה שלמדנו מדברי ה"פרשת דרכים" כי לטוב מסתכל הקב"ה גם על המעשים טובים שעתידיים לעשות, ומחדש ה"ישמח משה" כי מה שמסתכל הקב"ה לטוב על העתיד הוא מצד השם הוי"ה ברוך הוא, והענין הוא על פי מה שנפסק בשלחן ערוך (או"ח סימן ה ס"א) כי באמרו שם הוי"ה יכוון בכתיבתו היה הוה ויהיה.

והפירוש הוא כי לפניו יתברך שמו שהוא למעלה מהזמן אין שום הבדל בין היה הוה ויהיה, כי אפילו העתיד גלוי לפניו כאילו כבר היה, על כן מצד השם הוי"ה המורה כי אין הבדל אצלו יתברך בין היה הוה ליהיה, מסתכל הקב"ה גם על הטוב שעתידיים ישראל לעשות כאילו כבר נעשה. וזהו פירוש הפסוק: **"למען שמך הוי"ה"**, שמורה על היה הוה ויהיה: **"וסלחת לעוני כי רב הוא"**, פירוש, למרות שעווונתי רבו תסתכל על מה שאני עתיד לתקן בתשובה כל מה שפגמתי עכדך"ק.

יומתק לבאר בזה מה שבחר הקב"ה לזון את העולם במדת חסדו, דוקא את כ"ו דורות הראשונים המכוונים כנגד השם הוי"ה שעולה כ"ו, כי היות שהקב"ה זן אותם רק בזכות התורה שעתידיים ישראל לקבל, לכן זן אותם כ"ו דורות כנגד השם הוי"ה, אשר מצד שם זה הקב"ה הוא בבחינת היה הוה ויהיה, שמסתכל על העתיד כאילו כבר היה, ולכן כאשר ייסד דוד המלך מזמור על החסד הנפלא הזה, פתח ואמר: **"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו"**, כלומר הודו לשם הוי"ה דייקא כי טוב, כי הוא ממשיך את חסדו לעולם, אפילו אם עדיין אין בידי האדם זכויות אלא בזכות העתיד.

מעתה יאיר עינינו ישמח לבינו להבין מעט מזעיר, מה שהזכיר משה רבינו רעיא מהימנא בתוך התוכחות כ"ו שמות הוי"ה, כדי לעורר בכך זכות קדומים מה שזן הקב"ה כ"ו דורות הראשונים במדת הרחמים, אף שלא היתה בידם זכות התורה שעל כך שנינו: **"אם אין תורה אין קמח"**, בכל זאת ריחם הקב"ה זון אותם ברוב רחמיו וחסדיו, על אחת כמה וכמה ראוי שירחם הקב"ה על ישראל שקיבלו את התורה על הר סיני.

זאת ועוד, כי מאחר שהקב"ה זן את כ"ו דורות הראשונים רק בזכות העתידי שיקבלו ישראל תורה, אשר כאמור ענין זה רמוז בשם הוי"ה שהוא היה הוה ויהיה, על אחת כמה וכמה ראוי שירחם הקב"ה על ישראל שכבר קיבלו את התורה, שאפילו אם נפלו ברשת היצר ולא יכלו לעמוד בפיתויו, בזכות כ"ו שמות הוי"ה שנזכרו בפרשת התוכחות, יסתכל הקב"ה על מה שעתידיים לשפר את דרכיהם ולתקן בתשובה את כל אשר פגמו. יהי רצון שיתקיים בנו: **"תכלה שנה וקללותיה"**, **"תחל שנה וברכותיה"**, ונזכה לכתיבה וחתימה טובה ושנת גאולה וישועה במהרה בימינו אמן.